

Raad van Kerken en de realiteit

Op 21 juni vierde de Raad van Kerken zijn veertigjarig bestaan. Bij die gelegenheid zei de voorzitter, zoals van iemand in die functie verwacht mag worden, vol te vertrouwen de toekomst tegemoet te zien: ook aan kathedralen werd vroeger door vele generaties gewerkt. De realiteit gebiedt echter om wat kritischer aan te kijken tegen het nut van deze instelling.

Het is opmerkelijk dat zowel aan het begin van de Raad van Kerken in Nederland als aan het eind van deze veertig jaar een prinses staat. Veertig jaar geleden werd de discussie tussen de kerken bepaald door de overgang van prinses Irene naar de Rooms-katholieke kerk: was haar "Hervormde" doop daar ook geldig? Inmiddels erkennen de Rooms-katholieke en Protestantse kerken elkaars doop. Het is één van de kroonjuwelen waar de jubilerende Raad van Kerken graag naar verwijst om te laten zien dat dit georganiseerde interkerkelijke contact de moeite waard is. De feestelijkheden werden vorige week opgeluisterd door een andere prinses: Máxima. Daarmee hoopte men ook iets van het voorgenomen nieuwe jeugdige elan uit te stralen. Dat neemt echter niet de herinnering weg aan de opschudding die ontstond toen een andere prinses, Juliana, deelnam aan de communie bij de inzegening van het huwelijk van Maurits en Marilène. Het gaf aan dat de Rooms-katholieke kerk heel duidelijk zijn grenzen trekt en de eigen profilering boven de samenwerking stelt. Dat is de laatste jaren alleen maar versterkt en is nog eens onderstreept door het feit dat de Rooms-katholieke kerk de Raad van Kerken financieel bijna om zeep heeft geholpen.

De Raad heeft zeventien leden. De grootste daarvan, de Rooms-katholieke kerkprovincie in Nederland, toont zich dus niet erg enthousiast. De enige andere kerk die getalsmatig flink meetelt is de PKN, die de Raad van Kerken ook financieel in leven moet houden. Wie men mist in het rijtje zijn vooral de evangelicalen. In die kringen heeft men meer op met wat men noemt "de oecumene van het hart", waarbij de nadruk meer ligt op de gedeelde geloofsovertuiging dan op de samenwerking tussen de kerkelijke organisaties. Men kan zich afvragen of men het spirituele zo makkelijk kan scheiden van het institutionele. Dat neemt niet weg dat de Raad van Kerken zich zal moeten bezinnen op de vraag of de oecumene nog steeds het beste gediend is met de benadering van bovenaf, via de officiële landelijke kerkelijke instellingen. Is dit inderdaad, zoals de voorzitter stelt, als het gestadig werken aan de bouw van een mooie kathedraal? Of lijkt het eerder op het trekken aan een dood paard?

In zekere zin geeft de Raad van Kerken zelf al aan het in de toekomst anders te willen aanpakken. Men wil jongvolwassenen nadrukkelijker bij het oecumenische werk gaan betrekken door middel van "ambassadeurs" uit de leeftijdsgroep van 20-35 jaar die de Raad moeten aan adviseren. Men verwacht dat zij meer in projecten dan in structuren zullen denken. Dan kan men echter nu zelf al bedenken dat het misschien niet zoveel zin meer heeft de structuur van de Raad koste wat het kost in stand te houden. Inspirerende en samenbindende projecten komen vaak eerder ondanks dan dankzij logge kerkelijke overlegorganen van de grond. Het mooiste voorbeeld daarvan uit de laatste jaren is de totstandkoming van de Nieuwe Bijbelvertaling. Dat was het grootste interkerkelijke samenwerkingsverband ooit in Nederland. En zeer succesvol. Als het aan het kerkelijk overleg gelegen had, was het er nooit op deze manier van gekomen. Slechts door de drijvende kracht van het Nederlands Bijbelgenootschap is het gelukt. Dit voorbeeld laat ook zien hoeveel potentieel er zit in de christelijke traditie en hoezeer dit doorwerken kan over de grenzen van de kerken heen.